

МОЛОДИЙ КОМУНІСТ

ОРГАН КІРОВОГРАДСЬКОГО ОБКОМУ ЛКСМУ

Рік видання IV
№ 23 (296).

Неділя, 21 серпня 1960 р.

Ціна 20 коп.

РЕПОРТАЖ

ЗУСТРІЧ з другом — це одна з багатьох радостей, які дарує нам життя. І часто буває, що після зустрічі з хорошою людиною залишається не тільки приємний спогад про неї, але й частка її сили, завзяття, немов би широко поділялась вона з тобою скарбами своєї душі.

ЗУСТРІЛИСЯ

Зустріч, про яку йтиме мова, була саме такою, хоч майже всі учасники її бачились вперше. Але у молоді, що збиралась позавчора в обласному комітеті ЛКСМУ, було те, що найшвидше і найбільше єдиє людей. — спільна праця. Цього було досить для виникнення допитливої цікавості, захоплюючих розмов, приятельних знайомств.

Гая Мовчан скоро зрозуміла, що даремно хвилювалась, їдучи одна від усього Петрівського району на зустріч кращих молодих доярок області. Хоч і залишились у Лелеківці, на фермі колгоспу «Україна», її подруги Зіна, Катя й Оля, але тут вона зовсім не почувала себе самотньою. Можливо, через те, що познайомились з Катериною Аджамською. Дуже сподобалась їй ця жвава чорнява доярка із Знамянського району. Розговорились, і виявилось, що у них багато спільного — обидві закінчили школу в 1957 році, третій рік працюють доярками і показники майже однакових добились. Дівчата акуратно записали адреси у блокнот одна одній і поряд сіли на бесіду, для якої збиралась сюди найпрацьовитіша молодь з ферми.

БЛИЗЬКО двох годин тривала ця невимовна розмова. Але час минав непомітно, бо ж ішлося про справи, які хвилювали кожного. Першим розповів про свою роботу Віктор Кирилов — дояр колгоспу імені Димитрова, Компаніївського району. У хлопця непогані успіхи: є вже по 2 тисячі літрів молока на кожну фуражку корову. А ще кращі показники у Володимира Тарасюка з колгоспу імені Леніна, Добровільницького району. — 3.028 літрів на корову. Володимир пішов працювати на ферму, повернувшись з армії. Доглядав групу нетелів, а коли вони розтелились, не захотів передавати дояркам, вирішив, що й сам справиться з цією роботою. І такі чудово справилися: своє річне зобов'язання виконав майже повністю за сім місяців.

Ліда Мусієнко розповіла, яку хорошу справу роблять вони з подругами — доярками комсомольсько-молодіжної ферми колгоспу «По шляху Леніна», Голованівського району. Дівчата дба-

ють про ремонт стада, про те, щоб корови, які вибракуються, замінювались молодими, продуктивними. Для цього кожна доярка доглядає ще й по дві теліці.

— У мене особисто вже є по 2 тисячі літрів на корову. А щоб виконати річне зобов'язання, мені згідно моїх підрахунків потрібно щомісяця на корову надавати не менш 150 літрів. Та зараз буває й побільше — по 160—180. Думаю, що дотримаю слова, не осоромлюсь.

У Галини Драбач з колгоспу імені Леніна, Новгородківського району, показники дещо нижчі, але слухають дівчину з напруженою увагою: адже вона доить по 12—15 корів, як більшість присутніх, а 30. Всі одинадцять дівчат комсомольсько-молодіжної ферми оволоділи прийомом роботи на доїльних агрегатах і тепер доять по стільки ж корів.

— У нас теж механізоване доїння, і мені порівняно неважко буде виконати своє зобов'язання — доїти по 4 тисячі на корову, — зауважує Віра Чередниченко з колгоспу імені Леніна, Олександрійського району. Тамара Домська, яка трішки запізнилась, теж відразу вступає в розмову.

— У мене в цьому році зобов'язання — 4.800, — говорить вона під схвальне перешіптування. Далі дівчина розповідає про своїх настирливих в праці подруг, про змістовне життя доярок ферми. У них і вечори цікаві влаштовуються, і хор доярок на весь район славиться.

По ходу її розповіді доярки щось занотують у блокноті — хочеться нічого не пропустити, коли розповідатимуть про це у себе на фермах.

Головному зоотехніку обласного управління сільськогосподарства А. П. Манойленку, який зустрівся з молодими доярками, зацікавившись тільки підсумками розмови, бо майже всі виявляють бажання підвищити продуктивності молодого стада були підняті і обговорені юніми передовиками змагання. І все ж він сказав у своєму маленькому виступі дуже багато цікавого.

— Руки у вас золоті, — говорить присутнім перший секретар обкому ЛКСМУ О. Ф. Мальований. — За це й шануємо вас. Але успіхи одного — це ще не гордість. Так слід працювати всім дояркам на кожній фермі. Поряд з вами не повинно бути відстаючих. В цьому суть руху за комуністичну працю. Праця по-до-

муністичному — це не лише високі показники. Будьте активістами в громадському житті, дружіть, вчіться в школах, у вузах.

Учасники зустрічі приймають звернення до всіх доярок області, текст якого зачитує Галина Мовчан. Потім О. Ф. Мальований вручає їм Почесні грамоти обкому ЛКСМУ і значки ЦК ВЛКСМ «За успіхи в розвитку животноводства».

У ДРУГІЙ половині дня доярка чекала ще одна приємна зустріч — з робітницями кіровоградської панчішної фабрики, весь колектив якої бореться за звання комуністичного. Тепло зустріли тут гостей з колгоспу. Спочатку головний інженер О. І. Жукова розповіла про виробництво, познайомила з асортиментом продукції, а потім почалась захоплююча подорож по цехах, нові знайомства.

Якщо на панчішній фабриці молоді доярки виявляли лише велику допитливість і прагнення збагнути все, то на першому відділку Кіровоградської дослідної сільськогосподарської станції, де вони також по-

ХОРОШІ

бували в цей день, зарекомендували себе кваліфікованими знавцями виробництва. Щоправда, і тут було багато такого, чого не зустрінеш в рідному колгоспі. Ліда Рябокоть і Гая Сіденко не зводили очей з доїльних агрегатів, якими доярки тут так звично користуються, спробували й самі приладнати їх до корів. А вже скоро у них на фермах теж перейдуть на механізоване доїння, отож наука згодиться.

ПРАЦІВНИКИ станції показали гостям новий корівник, розрахований на безприв'язне утримання, силосні споруди та інші приміщення. Все викликало у молодих доярок захоплення, і головне — бажання найшвидше розповісти про все дома, застосувати у себе на фермі. Звичайно, познайомились з тутешніми доярками, а з Любою Шундіною — наймолодшою наліт сфотографувались на згадку.

— Ми ж обов'язково ще зустрінемось, — говорить Катя Аджамська. — Ти, Любо, мабуть теж не проти того, щоб побувати на обласному святі тваринників? — Звичайно. Тепер ще більше прагнутиму до цього, бо ж побачу там усіх вас.

ДЕНЬ вщерть був заповнений подіями, враженнями. Але під кінець його молоді не почувала втоми. Надвечір, коли поверталися з дослідної станції, якось особливо відчувалось, наскільки

Повідомлення ТАРС

У відповідності з планами по вивченню космічного простору 19 серпня 1960 року в Радянському Союзі здійснено запуск другого космічного корабля на орбіту супутника Землі. Основним завданням запуску є дальше опрацювання систем, які б гарантували життєдіяльність людини, а також безпеку її польоту і повернення на землю.

В кабіні, устаткованій всім необхідним для майбутнього польоту людини, перебувають піддослідні тварини, в тому числі дві собаки з кличками «Стрелка» і «Белка».

При польоті корабля-супутника передбачається проведення ряду медико-біологічних експериментів і здійснення програми наукових досліджень космічного простору.

Другий радянський корабель-супутник виведено на орбіту, близьку до кругової з висотою близько 320 кілометрів.

Початковий період обертання корабля становить 90,6 хвилини, нахил його орбіти до площини екватора дорівнює 65 градусам. Вага корабля-супутника без останнього ступеня ракети-носія становить 4.600 кілограмів.

На кораблі-супутнику встановлено радіопередавач «Сигнал», який працює на частоті 19,995 мегагерц, радіотелеметричну апаратуру для передачі на землю даних про стан піддослідних тварин і роботу всіх систем, встановлених на борту супутника.

Для спостереження за поведінкою тварин на борту корабля-супутника встановлено радіотелевізійну систему.

Попередні дані показали, що встановлені на кораблі-супутнику системи працюють нормально.

СУДОВИЙ ПРОЦЕС у кримінальній справі американського льотчика-шпигуна Френсіса Г. Пауерса

19 серпня, як і в попередні два дні, Колонний зал Будинку спілок у Мокскві заповнили представники громадськості СРСР і зарубіжних держав, робітники московських підприємств, службовці, діячі науки і культури, юристи з багатьох країн, радянські та іноземні журналісти, члени дипломатичного корпусу. Тривав судовий процес у кримінальній справі американського льотчика-шпигуна Френсіса Г. Пауерса, процес, що привернув увагу всього людства.

З обвинувальною промовою виступив генеральний прокурор СРСР Р. А. Руденко. Він сказав, що суд над Пауерсом викриває злочини, вчинені не тільки особисто підсудним, але й до кінця розкриває злочини агресивні дії правлячих кіл США — справжніх натхненників і організаторів страхітливих злочинів, спрямованих проти миру і безпеки народів.

Р. А. Руденко говорить, що цей судовий процес відіграє свою роль у боротьбі сил миру проти сил агресії, в боротьбі, яка дедалі більше шириться на всій нашій планеті і від результату якої залежить майбутнє людства.

Далі генеральний прокурор СРСР спиняється на обставинах справи, які в своїй сукупності не тільки викривають підсудного Пауерса у вчиненні ним злочинів, але й викривають організаторів і натхненників цих злочинів.

— Я маю всі підстави, сказав наприкінці своєї промови Р. А. Руденко, просити суд застосувати щодо підсудного Пауерса виключно міру покарання. Але, враховуючи щирі розкаяння підсудного перед радянським судом у вчиненні злочинів, я не наполягаю на застосуванні до нього смертної кари і прошу засудити підсудного Пауерса до п'ятнадцяти років позбавлення волі.

З промовою виступає оборонець — член Московської міської колегії адвокатів М. І. Гриньов. Відзначивши, що на попередньому, а потім судовому слідстві Пауерс повністю визнає себе винним у пред'явленому йому обвинуваченні, адвокат заявив, що у оборони немає спору ні щодо фактів, в яких обвинувачується Пауерс, ні щодо тієї оцінки злочину, яку дано йому державним обвинувачем.

Адвокат висловив судові свої міркування з приводу

тих обставин, які, за його переконанням, можна врахувати як пом'якшуючі і попросив суд при ухваленні вироку застосувати до Пауерса м'якшу міру покарання, ніж та, яку вимагав державний обвинувач.

У своєму останньому слові підсудний Пауерс, звертаючись до суду, сказав, що він вчинив найтяжчий злочин і заслужив за нього покарання. Разом з тим обвинувачений просить суд зважити всі докази і взяти до уваги не тільки той факт, що він вчинив злочин, але також і обставини, які спонукали його до цього. Пауерс також просить суд взяти до уваги, що він глибоко усвідомив свою вину, жалкує про неї і глибоко розкаюється.

Після перерви головуючий генерал-лейтенант юстиції В. В. Борисоглебовський оголосив вирок.

Суд визнав підсудного Френсіса Г. Пауерса винним по статті 2 Закону Союзу РСР «Про кримінальну відповідальність за державні злочини» і засудив його до десяти років позбавлення волі з відбуванням перших трьох років у тюрмі.

Вирок остаточний і оскарженню не підлягає.

Повідомлення про вирок присутні зустріли з великим задоволенням.

Процес над Пауерсом якраз продемонстрував перед усім світом палку прихильності радянської країни до миру, високу свідомість і благородство радянських людей, їх революційну пильність, неспохитне прагнення уберегти народи від страхів нової війни. Цей процес був ще одним уроком імперіалізму. Він показав, що Радянський Союз, керуючись ленінською миролюбною зовнішньою політикою, з усією послідовністю, рішучістю і твердістю бореться за мир в усьому світі.

Т. БОНДАР.

(ТАРС).

Здобудемо право на участь в обласному святі Дня тваринника!

Так тримати, Валю!

На околиці Нової Праги розташована свиноферма сільгоспартілі імені Леніна. Якщо ви поцінаєте, хто найкраще трудиться тут із тваринників, вам неодмінно скажуть:

— Комсомолка Валя Посухова. Побільше б таких у нас було, тоді б і семирічку ще швидше виконали.

Після закінчення школи Валя працювала ланковою. Разом з подругами виборювала високі врожаї. А коли в країні пролунав заклик наздогнати США по виробництву продуктів тваринництва, Валя на комсомольських зборах попросила перевести її на тваринницьку ферму. Правління задовольнило прохання комсомолки. За ці два роки Валя всім серцем полюбила свою професію.

В перший рік за нею закріпили групу разових свиноматок. Нелегко довелося. Незвична до нової роботи, Валя нілька разів ловила себе на думці: чи не підведе, бува, комсомольську організацію? Ці сумніви дівчини не залишилися непоміченими. Завідуючий фермою комуніст І. І. Семенов підбадьорював Валю теплим словом, допомагав порадами. У досвідчених свинарках вона переймала кращі прийоми догляду за худобою.

Згодом у кімнаті відпочинку, обладнаній при фермі, почалися регулярні заняття. Разом із зоотехніком дівчата обмірнували норми годівлі, методи вирощування поросят, шляхи поліпшення породності худоби.

Праця на фермі захопила Валю. Раніше за всіх вона

приходила на роботу, енергійно бралася за діло. Дівчина уважно придивлялася, які норми тварини найбільш охоче поїдають, ділилася своїми спостереженнями із завідуючим фермою, зоотехніком.

На початку другого року семирічку Валя зобов'язалася одержати від кожної свиноматки по 19 поросят. І слово її виявилось міцним. Минуло сім місяців господарського року, а на рахунку Валі Посухової вже є по 21 діловому поросяті від кожної свиноматки. Тепер дівчина взяла нове підвищення зобов'язання —

до Жовтневих свят девести приплід до тридцяти поросят від свиноматки.

За старанну працю молоді колгоспниці одержують добру оплату. Місячний заробіток — одна — півтори тисячі карбованців.

У ці дні Валя Посухова живе одним прагненням: будь-що виконати своє нове зобов'язання і взяти участь в обласному святі Дня тваринника.

П. ДМИТРЕНКО.

Новоградський район.

На знімку: свинарка Валентина ПОСУХОВА.
Фото В. КОВПАКА.

Ростуть ПУХНАСТІ

КРОЛІВНИЦТВО — справа для мене не нова, але в колгоспі я займаюся нею не так уже й давно, всього декілька місяців.

Якось зустрів мене секретар парторганізації колгоспу.

— Ну, Степане, виручай. Захворів наш кролевод. Чи не замінив би ти його?

— З радістю.

Тоді і зв'язався я за діло. А було воно не з легких: адже на фермі у колгоспі імені Сталіна 308 кролів. З них — 36 кролематок. Розміщені пухнасті в клітках: дорослі окремо від малюків, а кролиці — по 1—2 в кожній клітці. Кролі, яких ми годуємо в закупку державі,

утримуються в загороді.

Кроль — тендітна тварина, яка вимагає надзвичайно уважного догляду. Тому я особливо стежу за доглядом за рацією годівлі та за тим, щоб в клітках завжди було чисто. О 6-й годині ранку я вже на фермі. Чистю клітки, потім роздаю корми. Годую звирків зеленою кукурудзою, соняшником. І про концентрати не забуваю: по 180 грамів вівса на голову видаю. Пильно стежу, щоб завжди була вода.

Такий догляд дає свої результати: пухнасті ростуть швидко, набирають у вазі. Кожен кроль в середньому до шести кілограмів зтягує. Так що

впевнено можна сказати: до кінця року здам державі 1.500 кілограмів дешевого поживного м'яса.

С. ЗАГОРУЙКО,
кролевод.

Ново-Український район.

ПРИРІСТ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ

ОЛЕКСАНДР Бублик та Анатолій Кобізоук — молоді послідовники О. Рожка не кидують слів на вітер. Лише півтора місяця тому вони почали відгодувати 180 голів бичків. Та успіх не забарився прийти до ентузіастів. Уже здано перші 74 центнери м'яса, а добовий приріст становить 925—930 грамів на кожну голову. За механізаторами закріплено трактор ДТ-20 з причепом, сінокосярком.

Працюють хлопці з воликом, щодня збагачуються досвідом. І тепер кожен вірить, що до Жовтня вони виконають зобов'язання — реалізують державі ще 500 центнерів яловичини собі-вартістю по 330 карбованців кожний центнер.

О. КОНОВАЛЕНКО,
секретар комсомольської організації другої комплексної бригади колгоспу імені ХХ з'їзду КПРС, Вільшанського району.

Доярки колгоспу «Рассвет», Бобринецького району, самовідданою працею здобувають право на участь в обласному святі Дня тваринника. На знімку: доярки Людмила ЦИМБАЛ, Надія ПАРІНОГА і Ліда ЯРІВЕЦЬ.

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»
21 серпня 1960 р. 2 стор.

Вона виправдовує довір'я

У ТРАКТОРНОМУ вагончику над столиком схилилася руська дівчина. Вона щось малює, пише. Поруч лежать свіжі газети, журнали, книги, чисті бланки «блискавок» і «польових листків». Це — завідуюча сільським клубом села Осичок комсомолка Катерина Лисенко, яку партійна організація колгоспу імені ХХ з'їзду КПРС призначила агітатором до механізаторів.

— Олексію Миколайови-

чу, — звертається Катерина до обліковця тракторної бригади т. Сухий, — скажіть, на скільки вчора виконав норму тракторист Орест Коноваленко?

— На 170 процентів, — відповідає той.

Дівчина акуратно записує дані про роботу всіх механізаторів собі в книжечку.

А через хвилину біла косинка мерехтить на посівах кукурудзи.

Ось дівчина вже біля агрегатів Петра Єнче-

ва і Григорія Лукова. Треба побувати і біля прес-підбирача, яким Григорій Опрія і Петро Мартинов збирають сіно. Всюди її радо зустрічають.

Катерина Лисенко повертається в тракторний стан, де готує черговий номер стійної газети. Матеріалу не бракує. Механізатори охоче подають дописи. Сьогодні треба звечора підготувати на ранок «блискавку». Адже пора гаряча — жнива. Вона розуміє, що агітатор відповідає за бойовий дух людей, повинен запалювати їх на трудові подвиги, йти в ногу з життям.

Агітатор-комсомолка виправдовує високе довір'я партійної організації колгоспу.

І. ГРИВА.

Вільшанський район.

НА землю опускаються сутінки. Та степ не вмовкає. Гудуть комбайни, трактори. Раптом десь далеко залунала пісня. Вона наростає, наростає і ось уже навкруги наповнилось її чарівною мелодією. Із-за лісосмуги вискочила автомашина. Це ідуть культурміщці Маловисківського районного Будинку культури.

Дівчата в білих блузках, хлопці — у вишиваних українських сорочках та червоних, як жар, козацьких шароварах.

— Гей, Володю! Піддай газку! — гукає шоферові член агіткульбригади Анатолій Ткаченко.

Біля клубу села Олександрівки машину оточують десятки трудівників. Зав'язується розмова:

— Скоріше продавайте квитки!

— Вибачте, друзі — посміхається художній керівник колективу Костянтин Борота. — Квитки ми забули в Малій Висці, а без них і концерт ставити, мабуть, не можна...

— Що ж тепер буде? Ми так чекали вас, і на тобі...

— Нічого, товариші, — заспокоює їх К. Борота. — Ми замість квитків привезли ваші улюблені пісні, танці, народні усмішки і віршиків трішечки.

Лунає веселий сміх, а він — найгостріша зброя культурміщців.

Скільки разів залишали місця ледарі та п'яниці від влучного слова культурміщця Анатолія Люльки!

...Через кілька хвилин в наповненому приміщенні клубу розпочинається концерт. Його по традиції від-

криває хор доярок колгоспу імені Сталіна. Лунає пісня про рідну Вітчизну. За нею — «У колгоспі я роблю», «На городі верба рясна», «Туман ярмом»...

У залі гримлять оплески. Молодці дівчата! Всюди встигають. І молоко в них

ІДУТЬ КУЛЬТАРМІЩІ

тече річкою, і піснею вміють порадувати людські серця. Нелегко виділити з них найкращу трудівницю. Хіба можна не згадати про Олену Лойтру, яка надоїла вже по 1.500 кілограмів молока від кожної корови, або Марусю Мельник, на рахунок якої така ж сама кількість. Десятеро їх, чесних, славних трудівниць.

За піснями — танець «Петрусь», який виконують Маруся Руденко і Григорій Есабуа. Виступають солісти Анатолій Ткаченко та Валентина Козіс. Лунають пісні: «Влюблений чоловік», «Там, де Ятрань круто в'ється», «Віють вітри»...

А ось Олена Карейникова і Юлія Олефір виконують частішки на місцеві теми.

«На роботі Гриць Каленик.

Ані трішки не спішить.

Як обіда цей трудяга, Тільки ложка миготить. Не спішить наш бригадир

Силос закладати.

Жаль косити кукурудзу: Нїде ж буде спати.»

Закінчився концерт.

— Приїжджайте ще до нас, — запрошують своїх гостей хлібороби.

— Приїдемо, неодмінно приїдемо! — відповідають культурміщці. — Тільки на нашій дорозі ще 12 клубів, а потім знову ваша черга.

Немає в районі жодного колгоспу, де б не побували учасники агіткульбригади. Колгосп імені Щорса, імені Сталіна. «Заповіт Ілліча», імені Леніна... І всюди з радістю зустрічають їх трудівники сільства.

І. ТЕЛЯТНИК.

м. Мала Виска.

померла я, а ти за нього заміж пішла. Ой, бачу поглядає на тебе. А може ви вже й... адже працюєте разом?..

Не прийняла Марійка всерйоз цих слів. Та й хто повірить такий дурниці? Адже все її сімнадцятирічне життя пройшло тут, на очах односельчан. Здібна учениця, активна комсомолка, життєрадісна, весела... Тільки-но десятирічку закінчила, а після неї — зооветеринарну школу на Дніпропетровщині. Повернулася у рідні Клинці і тут почала свій трудовий шлях молодшим ветсанітаром. І раптом така нічевна нісенітниця.

А між тим чутки, одна одній образливіші, поповзли по селу, врялячи своє брудне діло. Віра Іванівна зупиняла і старого, і малого: всім жалілась на «Маруську», яка калічить їй життя і сиротить дитину.

І там шепочуть, в кутках сміються, а то й прямо пальцями вказують.

Дома теж подітисся нікуди. Батько прямо сказав:

— Спасибі, дочко. Віддячила нам з матір'ю за хліб, за сіль, за виховання. А тепер досить. Немає для тебе місця в нашій хаті. Йди, куди хочеш.

Не вірять... Рідний батько й мати. Хто ж тоді повірить? Ну, як вам довести свою правоту? Погляньте мені в очі... Вони ще ніколи не говорили неправду!.. Важко, дуже важко. Куди піти? До нього, до Сергія. Він все зрозуміє, він повинен зрозуміти, адже вони — друзі. Але...

— Ось що, Маріє, — сказав Сергій Донцов, — краще нам зараз не зустрічатися. Про тебе таке говорять...

І Марія, спустошена несподіваним горем, покинула рідну оселю, поїхала в Карпівку. Влаштувалася на роботу на збагачувальну фабрику. Знайшла там хороших дру-

Живе в Клишцях каклепщиця...

еш? — враз залемтувала хвора.

— Знову почала? Досить, набридло! — в серцях кинув чоловік і грюкнув сінешніми дверима.

А вранці наступного дня Віра Іванівна Лункан увійшла до Марійчиної хати і в розпачі заголосила:

— Покине він мене, волоцюга поганий. Вишує мое серце: на тобі одружиться.

— Та що ви, тітонько, — розсміялася дівчина. — Він же в батьки мені годиться. Та й люди ми з ним зовсім різні.

— Не кажи, не кажи. Я вже давно знаю. Ще позаторік у Пилипівку до ворожки ходила, а сьогодні й сон такий приснився: буцім-то

Неждано-негадано звалилось на дівчину принизливо, важке мовсвинцеві плити, підозріння. І полились нестримним потоком лайки, образи, брехня.

Всього лише кілька днів минуло від тієї розмови, а як важко стало Марії. Приїде на ферму, а між доярками зле шепотіння. Знає: про неї. Йде після роботи додому, а дітлахи вдогін: — Тьотя Маруся, а вас ветеринарша лаяла, каже: чоловіка у неї забирає!

Увечері заїде до клубу,

зів. Але недавня образа не забувалася, ятрила душу. Навіть серед ночі прокидалася вона від страшного і торжествуючого реготу В. Лункан:

— Бачите, люди! Знайте, моя правда. Втекла, від сорому втекла!

«Втекла? Побоялася відстояти свою честь. Так думають в селі? Ні, ні.. Я мушу повернутися, змити брудну образливу пляму. Мені повинні повірити».

(Закінчення на 4 стор.)

НАЗУСТРІЧ ДЕКАДІ

Весь український народ готується до Декади української літератури й мистецтва в Москві. Посилили діяльність творчі спілки, художники готують нові картини, композитори — пісні, кантати, опери, письменники — нові книги. Не всі, звичайно, поїдуть у Москву, але обов'язок кожного початкуючого автора — взяти участь у цій великій підготовці і показати, як розвинулася українська культура за роки радянської влади.

Не залишаються осторонь і члени нашого обласного літературного об'єднання. Вони готують нові оповідання, нариси, поетичні твори, в яких прагнуть відобразити радянську дійсність, показати творчу працю людей, що будують комунізм. В газеті «Кіровоградська правда» опубліковано кілька літературних сторінок. В них можна знайти ряд матеріалів, що розповідають про самовіддану працю будівників Кременчуцької ГЕС і машинобудівників заводу «Червоні зірки», хліборобів і тваринників, про доблесні справи багатьох наших славних земляків.

Ми вважаємо своїм обов'язком звітувати перед трудящими на літературних вечорах, що їх влаштовує літоб'єднання. Останнім часом молоді поети виступали перед військами гарнізону, у клубах міста Кіровограда. Недавно виїздили в Знамянку, де час темло зустріли учні школи. На черзі — поїздки в інші райони області. Зокрема, великий вечір з участю місцевих поетів готується у Рівному. Ми вдячні і редакції обласного радіомовлення за надання можливості виступити перед мікрофоном. Зараз готується черговий радіоальманах. Члени літоб'єднання прочитають свої нові оповідання та вірші.

Про даліше творче зростання літературної молоді свідчить той факт, що все більше наших поетів і прозаїків починають друкуватися на сторінках республіканських газет і журналів. Лише в цьому році у журналах «Вітчизна», «Прапор», «Жовтень», «Перець», «Зміна» та ін. були вміщені твори Миколи Стояна, Олександра Моторного, Валерія Юр'єва, Романа Поповича, Олександра Шкабоя, Георгія Шербини.

Твори членів літоб'єднання були вміщені і у збірці «Весняні шуми», що недавно вийшла в Києві. У Миколи Стояна в республіканських видавництвах вийшли дві збірки оповідань «Земля і люди» та «Мої маленькі друзі». Зараз він здає до друку нову збірку оповідань, що має вийти в Дніпродзержинську над повістю. Готується до видання книга поезій Валерія Юр'єва та збірка сатири й гумору Олександра Моторного. Над підготовкою своїх перших збірок працюють й інші товариші.

Все це приємно, але члени літоб'єднання не забувають, що вони ще у великому боргу перед своїми земляками. Нам необхідно активніше втручатися в життя, глибше показувати ті зміни, які відбуваються в ході будівництва комунізму. З цією метою ми хочемо поглибити літературне навчання, прищепити молоді вміння творчо засвоювати спадщину видатних художників слова і досвід наших кращих сучасних письменників.

В. ЯРОШ,
голова бюро обласного літературного об'єднання.

В. ПОГРІБНИЙ

ТЕРПІННЯ

I.

НЕ ВІЧНЕ

ОПОВІДАННЯ

БОРИСА ШУТЯ, правду кажучи, робітники не любили: у вічі — наче доріжку простелив би перед тобою, поза очі — і лише слово йому не важко про тебе сказати.

Попросить Зелінський:

— Ви, Борисе Петровичу, нагадайте там, в бюро про мою пропозицію. Хлопцям уже набридло робити стільки браку.

— Хіба ще не розглянули? — запитає співчутливо. — От бюрократи. Таку цінну річ затискувати!

А начальнику бризу Івахненку при нагоді, ніби між іншим, скаже іронічно:

— Там Зелінський з нашого цеху, цей геній-самоподок, цікавиться долею своєї пропозиції.

Шуть знає особисту неприязнь Івахненка до Зелінського, тому й намагається потрапити «в тон».

— Зроблять на копійку... — почне Івахненко.

— А думайте, що воно — на карбованець, — улесливо закінчує Шуть.

— Так, так!

— Начитаються літератури про знаменних винахідників, яких часом затискували, думають, що і з ними навмисне роблять подібне і що вони теж знамениті, — сміється Борис.

— Так, так! — погоджується начальник бюро...

От і чудово. Майстер Шуть і для робітника Зелінського — чуйний товариш, і з начальником бюро має спільну мову. Роль доброї для всіх людини зіграно.

Оту роль Шуть змусила грати в житті Лада Смичківська. Познакомився Борис з Ладюю ще в Дніпропетровську, коли був робітником. Лада тоді кінчала інститут і проходила виробничу практику у них на заводі. Як новатор Шуть розповідав їй про технологію, сперечався. Подовгу розмовляв з нею при випадкових зустрічах, а потім уже й над тихим Дніпром їх бачили разом. Скоро Борис говорив не тільки про заводські справи, а й про красу дніпровських даунів, і про музику Чайковського, говорив і не відво-

див своїх замріяних очей з Ладиних — теплих, бездонних. Світлокаса струнка дівчина закрутила хлопцеві голову. Побуде з нею — ніби дурману нап'ється.

Після закінчення інституту Лада залишилася у них, в конструкторському бюро.

ОДНОГО разу Борис прийшов на побачення чимось стривожений, розлючений.

— Він говорить, що я звожу особисті рахунки. На біса ти мені здався. Не дурю людей, і я тебе знати не хочу, — випалив Ладі.

Здавалося, що він продовжує незакінчену розмову.

— На чию це адресу? — перебила дівчина.

— На його!

— Хто ж це?

— Ставицький!

— Михайло Давидович?

— А хто ж ще б? Не знаю, як він міг втертися в довіря робітників.

Лада уважно вислухала, а потім повчальним тоном почала:

— Ось що, Борю. Я й раніше помічала, що ти любиш загризатися...

— Не загризатися. Правду говорю. А декому це, бач, не подобається.

— Не треба, — продовжувала дівчина. — Ти іноді чуєш, як літні люди говорять: «Це помилка молодості». Оце, що ти робиш, і відноситься до тих помилок. Пізніше ляяти себе будеш...

— Ще й говорить, виправдовуючись, що показники у мене дуті, — продовжував Борис своє, пропустивши мимо вух Ладині настанови. — Оце вже із злості...

— Борю, потрібно з усіма бути добрим, — пригорнула Лада до Шуть. — Маєш що на душі — змовчи. Буде хороше тобі й людям.

— Бачу, що це з тієї опери, Ладю, яку я не хочу слухати. Шкода, що є хоча п'я, яким вона до впадоби.

— Облиш. Я дружила з одним товаришем, інститутським. У нього було багато друзів, але не менше

таких, що недолюбували його. І чому? Як за язык його хтось тяг. Цей наївняга вважав, що обов'язково треба говорити людям про її вадни... Саме через те, здається, ми й стали чужими.

— Молодець. Я не проти познайомитися з твоїм колишнім товаришем!.. Краще на цю тему не будемо говорити, Ладо.

Та дівчина добре знала силу краплі води, яка, безперервно капаючи, може і камінь розсікти.

З ДИТИНСТВА Ладині батьки своїми вчинками прищеплювали дочці нецивільність, ехидство. Лише пізніше Лада зрозуміла, що то справжня артистична гра. Вона вимагала певних здібностей, хисту. Батько завжди міг дістати потрібні речі. Він ніколи ні з ким не сперечався. Перед кожним улесливо скалив зуби, ніби засвідчував свою відданість.

Борис Шуть, енергійний, розумний хлопча був би хорошою партією для Ладі. Але щоб спокійно жити з цією людиною, слід її направити на вірний шлях. Адже має вже догану. Хоч і несправедливо обійшлися з хлопцем. Але ж репутація похитнулася. Так недалеко і до більших неприємностей. І хоча б за своє сперечався, добивався за себе, а то... Демократ... З його здібностями і енергією можна піднятися на таку височину. І вона повинна йому допомогти, повинна розкрити очі, повинна дати зрозуміти, в чому справжнє щастя, потрібно, щоб він відмовився від отого безглузого «Я у вічі правду говорю».

Так міркувала дівчина. Якось травневого вечора Шуть, розпечений ніжністю Ладі, сказав, що доносить їм отак. Треба поборитися. Лада замислилася. Вона ніби зважувала їх майбутнє. Потім відповіла спокійно:

— Так, любий... З тобою я буду щасливою...

А далі виклала свої умови: вони повинні жити в

Пісня молодих комунарів

Нам дано серця ясні, крилаті,
Світлі мрії, впевнену ходу:
Нам життя прекрасне будувати.
Комунізму сонячну добу.

Усі, хто з нами, —
Вперед з піснями.
Твердіше крок, чіткіш ходу!
Трудом завзятим
Йдемо стрічати
Комуни день, нову добу!

Скрізь горять зелені світофори,
Нам відкрито путь удалину.
Ти снагу дала, Вітчизно-зоре,
Прокладати в майбутне борозну!
Нам дано посіяти в тундрі квіти,
Насадить цитрусові сади,
Прокладати у космосі орбіти,
Розтопить Антарктики льодні!
Нас не сплять ні вітри, ні стужі,
Стрінем скелі — скелі ми проб'єм!
Ми в труді міцні, в науці дужі,
А в серцях ми Леніна несем!

Усі, хто з нами, —
Вперед з піснями,
Твердіше крок, чіткіш ходу!
Трудом завзятим
Йдемо стрічати
Комуни день, нову добу!

О. ШКАБОЙ.

Родное

Я люблю свой завод,
Пульс работы его,
Гул моторов, ласкающий слух.

Я люблю свой завод,
Как отца своего,
Он — учитель, товарищ и друг.

Я люблю эти здания
Новых цехов,
В них работа вскипает ключом.

Никогда и нигде
Не найти, видно, слов,
Чтобы ими сказать обо всем.

Если б кто-то однажды
Вдруг мне предложил
Драгоценный роскошный наряд,

То, мне кажется, я
Ни за что б не сменил
На него свой рабочий халат.

В. ПОЛОНСЬКИЙ,
слюсар заводу «Динамік»,
м. Кіровоград.

Досить топтати ногами
Квітами встелений луг,
Нумо у коло з нами,
Юний наш книголюб!

Фотостуд Ф. ПЛАХТІЯ.

Муравлі

Мов краплинки, мов цятки малі,
Над лугами, де трави покосені.
Так куди ж ви, куди, журавлі,
Відлітаєте рано по осені?

Ось ви в небі, де синь виграє,
Ніби мрія чуда, пролинули.
Віднесли ви дитинство мов
І на півдні далекому кинули.

Тільки я не в обіді на вас
І скажу, не ховаючи смілість:
— Віднесли ви дитячий мій час,
А вернули вагомої зрілість.

Олександр ЧЕРНЕЦЬКИЙ.

достатку і, головне, спокійно, бо їй, бачте, набридла за п'ять років студентська метушня.

— І потім дай слово, що ти будеш спокійним. Я хочу, щоб про тебе говорили тільки хороше.

Борис розумів, що має на увазі Лада. Не раз вона про це говорила. Значить, де треба (вгадай же, де треба!) — промовч, де треба — зіграй на самолюбстві товариша, намагайся вгадати настрої.

А можливо вона має рацію? Інститутська освіта. Серйозна. Та й взагалі тямуша. Лише на практиці була, а вже авторитет завоювала у начальника цеху.

І ЙОМУ було не до роздумів і аналізів. Оця красуня, що примушувала дзвоном калататися юнакове серце, говорить: «Так, любий...» Вона буде йти поряд з ним, ділити його радощі й болі. А що не зробиш заради люблячої дівчини, яка завтра стане твоєю дружиною! І Борис погодився слухатись Ладю.

(Далі буде).

Моя любов

Ти любиш сляво зів, небес далеких просинь,
Вечірній шепіт рік, качиний переліт, —
А я люблю цей степ, де навіть пізня осінь,
Немов би та весна, проходить по землі.

І кожний жовтий лист, що з тихих кленів пада,
І сірих хмар важких холодна темна дтуть
Не можуть подолати веселий говір саду,
Де в клумбах ще, як кров, піонії цвітуть.

О, я люблю цей степ, де йшли ми в бій немарно,
Де, мов солдат, стоїть он явірков стрункий.
Та вдалими димить весела цукроварня,
Та по шляху біжать важкі грузовики.

Ти любиш сляво зів, небес далеких просинь,
Вечірній шепіт рік, качиний переліт. —
А я люблю цей степ, де навіть пізня осінь,
Немов би та весна, проходить по землі.

Кость ОВЕРЧЕНКО.

НАРОДНІ УСМІШКИ

Не долічилась

Кво... Кво... Кво... —
схлинала своїх курчат
квочка.

— Бабусю, які гарні у вас курчатка. Скільки ж вона їх вивела?

— Дешатеро, — відповіла стара, яка вміла рахувати тільки до десяти.

— А я налічила їх аж чотирнадцять.

— Ой, боже ж мій!.. — сплеснула в долоні стара. — а де ж останні поділися?!

Записав М. ГАЛИЧЕНКО в селі Красносілка, Олександрійського району.

Аж поїзд став...

У вагоні на верхній полиці спав один чоловік. На станції машиніст раптом зупинив поїзд. Чоловік в одну мить упав на підлогу, а потім підвівся, позіхнувши, почухав потилицю і каже: — Оце гепнув, аж поїзд став!

Записала Л. ПОНОМАРЕНКО в с. Головалівськ.

Живе в Клишнях

(Закінчення).

Черговий наклеп негайно «поясни» приїзд Марії в Клишні.

— Уже й звітти вигнали, — злісно нашіптувала Лункан односельчанам. — Встигла за три місяці п'ятьох чоловіків поміяти. Тепер до мого повернулася. І знову все пішло, як і раніше.

— Не ходи повз мою хату!

— Очі кислотою випечу! — Залиш у спокої мого чоловіка! — погрозувала Лункан.

І куди б не зверталася Марія, скрізь її чекала коротка і холодна відповідь: — Не звертай уваги.

ЛЮДИНУ незаслужено образили. Як потрібна їй була зараз участь і допомога товаришів! Адже саме односельчани могли вчасно осмикнути наклепницю, покласти край поговорам. Але всі зайняли вичікувальну позицію.

Нічого гріха таїти, трапляються ще у нас люди, яким навіть цікаво споглядати такі «смішні» історії. Вони до найменших подробиць смакують їх, доповнюють новими вигадками і «деталлями». Що їм до страждань і переживань людини? Що їм до опороженої гідності і честі? Ім байдуже — було б лише цікаво!

Правда, відбулися в колгоспні збори, на яких обговорювалася поведінка Лунканів. Але на них більше сміялися, ніж вели розмову по суті. А говорити було про що.

Майже весь колишній Аджамський район об'їхало подружжя Лунканів, поки з'явилися в Клишнях. Зараз він завідую веплунком, вона — ветсанітарка. Мають спеціальну середню освіту (а Віра Іванівна, за її ж словами, — «тричі середню»). Але, як кажуть колгоспники, це люди особливі. Нема в них ні друзів, ні товаришів. Ні до кого вони не ходять і до себе не запрошують. На протязі тринадцяти років «сімейного» життя кілька разів розлучалися. І тепер кожного дня б'ються, лаються. Дійшло до то-

ПРОЖИВАЮЧИ на Семенівському переулку в будинку № 9, Сергій Муратовський часто влаштовував «концерти», адресуючи їх місцевим радіолюбителям.

— Увага, увага! Говорить «Кобра», слухайте «рок-н-рол» у виконанні красотки ефіру...

ЧИМ БИ

Через примітивний передавач випромінювалися невидимі радіохвилі, а сімнадцятирічний гувліва стояв біля столу з апаратурою і

ДИТЯ НЕ ТІШИЛОСЬ...

самозакохано посміхався. Він прагнув простору, широкого знайомства з своїми колегами, він навіть мріяв «попрацювати» на довгих хвилях. Клички «Кобра», «Ковбой», «Стамбул» вже не задовольняли радіохулігана. Він шукав все нові і нові «назви». І розпинався:

— Слухайте «П'ять хлопчиків»!... Ви мене чуєте?...

Та Муратовському ніхто не відповідав.

Він з досади плював на підлогу і включав пластинку з «рок-н-ролом».

Через кілька хвилин цей

го, що, живучи в одній кімнаті, харчуються окремо і навіть Дмитро Дем'янович сплачує аліменти на дочку.

ВИМУШЕНА була Марія звернутися до народного суду з позовом на наклепницю. Там розібралися і присудили В. Лункан за плітки і образи штраф у розмірі 500 карбованців. Але й це не провчило сутяжницю. Від її доволених скарг і листів не знають спокою ні районні, ні обласні організації. Поведінка, ревності доходять до безглуздя. Щоб бути схожою на двадцятирічну Марію, сором'язлива жінка наслідую їй у усьому. Варто було дівчині підстригтися, як це ж саме наступного дня зробила В. Лункан.

І ось ми розмовляємо з цією жінкою, цікавимося її життям. Не зрозумівши мети нашого приходу, вона «розкриває» свою душу і справді по-широму дивується, хто міг написати про її «страждання» в редакцію.

— Якби мое життя показати в кіно, то й реклами не треба, — фальшиво лє кромоділячі слюзи.

Коли повірити (а говорила Лункан багато з примовкою — «це тільки для вас», «це по-секрету»), то вона справжнісінький ангел. Живе тут на чужині, серед жорстоких, несправедливих людей.

— Які ж у вас підстави для звинувачення Марії?

— Як це — які? — відверто дивується Віра Іванівна. — По-перше, при зустрічі зі мною очі опускає. Повз хату мою кілька разів на день наодеколонена бігає. Хіба цього мало?

Справді, аргументи прямо-таки «вбивчі».

ті, прямо дивитися в очі своїм товаришам. Як повернути довір'я людей, довести свою невинність? Правда, після суду більшість жителів села повірила мені. Але честь моя, шановна редакція, повністю не відстояна.

Ні, дорога Маріє! Ти можеш чесно дивитися людям в очі, сміятися й радіти разом з ними. Ми віримо: здійсниться твоя давня мрія. Ти обов'язково вступиш до інституту і будеш по-справжньому щаслива.

ДЕХТО вважає, що плітка — чорний бородавчатий павук. Він обплутує людей липким, брудним павутинням. Плітка швидко плететься, розсіюючи свої отруйні паростки. Наклепники мілкуваті, заздрісні, безчесні людиці. Успіх, удача іншого для наклепника — кістка у горлі. Він не знайде собі спокою, поки не запламує все чисте, світле.

Для наклепника немає більшої радості, ніж покопатися брудними руками в чужому житті, підмітити кризь замочу щільну незначні людські промахи, роздути і винести їх на пересуд.

Ми подекуди ще не надаємо особливої уваги наклепу. Дехто міркує так: «Базікають — ну і нехай!». Шкідлива, мішанська це філософія.

Плітка — страшна річ! І якщо зустрінеш у житті, дорогий друже, це мерзенне явище, не проходь мимо — викорчовуй його!

М. БАРСЬКИЙ, О. ПОЛІЩУК — спецкори «Молодого комунара». Кіровоградський район.

З ФОТОАПАРАТОМ ПО ОБЛАСТІ

На знімку: селище Хрущів. Проспект ім. В. І. Леніна. Фото В. УСКОВА.

На знімку: селище Хрущів. Проспект ім. В. І. Леніна. Фото В. УСКОВА.

ШАНУЄМО ПАМ'ЯТЬ ГЕРОЯ-ЗЕМЛЯКА

СВЯТО шанують жителі села Бережники, Кіровоградського району, пам'ять про свого героя-земляка, колишнього легендарного командира Таращанського полку, Щорсівської дивізії Василя Назаровича Боженка.

В 1957 році в селі було встановлено постамент з меморіальною дошкою. Нещодавно сільська бібліотека оформила спеціальну фотоекспозицію. Велику допомогу в її оформленні подав і обласний краєзнавчий музей. Фотоекспозиція відображає життя В. Н. Боженка.

Як назвати дитину? — з давніх-давен це питання завжди постає перед батьками новонародженого.

У сиву давнину кожному слову наділялося людським таємничим силою. Ім'я ж людини тим більш вважа-

ка в буремні роки громадянської війни.

Ось на одній з фотографій Василь Назарович в оточенні молодих червоногвардійців від'їжджає на фронт, на другій — народний комісар у військово-морських справах України М. І. Подвойський та В. Н. Боженко відпочивають в штабі Подвойського.

З інтересом знайомляться жителі села з фотоекспозицією. Бібліотека готує також фотоальбом, присвячений Василю Назаровичу Боженку.

Значну допомогу в цій роботі подають читачі бібліотеки.

В. БОНДАРЕНКО, секретар комсомольської організації колгоспу імені Салавата Юлаєва, Кіровоградського району.

Про походження імен

лось якимсь талісманом, добрим або злим.

Як же заздалегідь відрізнити щасливе ім'я від нещасливого? Вважали, що це знають тільки чарівники. Крім того, вже напевно, якщо слово означає що-небудь приємне, могутнє, світле, то ставши ім'ям, воно передасть свої якості і людині.

У нашій дні вже давно забули про походження цих найвішніх забобонів. Але імена збереглися саме ті, що виникли сотні років тому, як-от: Лев і Сила, Віра і Надія, Тихін і Ярослав, Катерина і Карпо — на Русі, Червоні Вовки (Рудольфи) — у Німеччині та багато-багато інших.

Із введенням християнства на Русі, яке прийшло до нас із Греції, його послідовники почали запеклу боротьбу зі старою віроу-язичеством. Позначилося це і на іменах.

З того часу і з'явилися у нас Василь, що по-грецьки означає — цар, і Павло (малий), Лаврентій (увінчаний лаврами, лауреат), Стефан (вінок) і Олексій (захисник), Андрій (мудрий) і Олександр (мужна допомога), Катерина (вічно

ми днями блукати по місту та давати горобцям дулі. Енергій ж у хлопців — хоч відбавляй. Та батьки називають їх «дітками», не задумуються над тим, чому «малюки» не вчаться. Крім того, досить часто навіть не знають і не цікавляться, чим займаються їх синочки.

Є у місті радіоклуб. Тут, здавалося б, наша молодь могла задовольняти свої бажання в аматорських гуртках. Та це, виявляється, не так просто. У радіоклубі ДТСАФ (начальник тов. Довненко) не завжди привітно зустрічають початкуючих радіолюбителів, не довіряють працювати на ультракоротких вільовій станції. А шкода. Тоді ефір напевне не знав би ні «Десяти хлопчиків», ні «Ковбоя».

Крім того, міський відділ народної освіти (завідувачий В. Зарівняк) досить слабо проводить роз'яснювальну роботу серед школярів міста. Внаслідок цього шість учнів старших класів Кіровоградської школи № 19 (директор М. Паровін) теж стали радіохуліганями.

Потяг нашої молоді до радіотехніки — цілком закономірний. Слід тільки це устремління спрямувати по здоровому руслу.

В. ЮР'ЄВ.

чиста) і Олена (світла, сяюча) та ін.

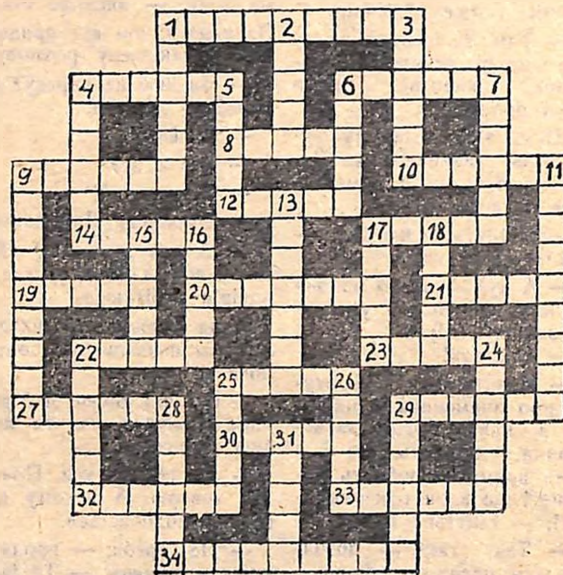
З розвитком мореплавання, торговельних і державних відносин між країнами світу почалося проникнення в різні мови іноземних імен. З часом вони залишилися у цих мовах, як наприклад, грузинські імена Ніна, Тамара в українській та російській мовах.

Процес утворення нових імен іде весь час. Сучасне прагнення до утвердження в житті революційного, нового позначилося і на нових іменах. Так до лексичного складу сучасної мови міцно увійшли такі імена, як Владлен (утворене на честь В. І. Леніна), Кім (Комуністичний Інтернаціонал Молоді).

Міцно входять у наше життя нові імена, красиві, звучні, які відповідають нормам та естетиці рідної мови.

Кросворд

склав читач нашої газети І. Кононов

По горизонталі: 1. Суспільний лад. 4. Гімнастичний снаряд. 6. Планета. 8. Звання. 9. Герой грецького епосу. 10. Пахуча декоративна рослина. 12. Торговецька точка. 14. Озеро в пустині. 17. Українська народна гра. 19. Форма контролю. 20. Турецький порт. 21. Корінець, дубляк документа. 22. Система проведення для передачі електроенергії. 23. Застережний знак на воді. 25. Норма продуктів. 27. Стрий військ. 30. Частина гармати. 32. Рослина, яка застосовується в медицині при серцевих хворобах. 33. Спортивна гра. 34. Місто-герой.

По вертикалі: 1. Верховий кінь. 2. Фізкультурник. 3. Форменний одяг. 4. Багно. 5. Мастильна. 6. Частина пасіки. 7. Документ особової справи. 9. Великий російський поет. 11. Держава в Південній Америці. 13. Вид міського транспорту. 15. Загальнообов'язкове правило, норма. 16. Засідання виборчого органу. 17. Емблема миру. 18. Літальний апарат. 22. Рід поезії. 24. Раб з драми Лесі Українки «У катакомбах». 25. Магнітний кінець. 26. Будівельно-шляхова машина. 28. Вибухівка. 29. Розчин. 31. Крупна перната дичина.

В. о. редактора В. КРАМАРЕНКО.